
ANTIKVARIAT MATS REHNSTRÖM

NYHETSREV 251
LITTERATUR- & LÄRDOMSHISTORIA
27 JANUARI 2015

*Jakobsgratan 27 nb | Box 16394 | 103 27 Stockholm | tel 08-411 92 24 | fax 08-411 94 61
e-post: rehnstroem@svaf.se | www.matsrehnstroem.se*

ÖPPET TORSDAGAR 15.00–18.30

FÖRST OCH FRÄMST, stort tack för det fina gensvaret på vårt förra erbjudande. Det är roligt att antikvariatets kataloger fortfarande lockar till läsning, och på detta sätt får ytterligare spridning. Vi har inte, trots att det kan upplevas så, gett upp tanken på en fortsatt utgivning av tryckta kataloger.

Vi vill redan nu göra er uppmärksamma på den kommande antikvariska bokmässan, som går av stapeln den 21-22 mars i ABF-huset, Sveavägen 41, i Stockholm. Antikvariatet medverkar, och mer information om denna mässa kommer vad det lider.

Denna veckas nyhetsbrev innehåller 25 titlar litteratur- & lärdomshistoria. Här hittar ni bland annat ett praktexemplar av ELI HECKSCHERS *Svenskt arbete och liv*, AXEL VON FERSENS *Dagbok* utgiven av ALMA SÖDERHJELM, en förhållandevis ny avhandling om Bellmans hyllningsdikter till Gustav III under regeringsåren, med Cd-skiva!

Trevlig läsning!

MAGNUS WALLIN

1. ALMQUIST, J. E. **Strödda bidrag till civilrättens historia.** Sthlm, 1953. 143,(1) s. Bra blått klbd med stänkta snitt. ★450

Detta är en mycket utvidgad upplaga av "Strödda bidrag till familjerättens historia" och innehåller kapitlen: "Om blodsskyldskap såsom äktenskapshinder enligt svensk rätt", "Om morgongåvas stadsfästelse med glaven", "Den svenska kvinnans arvsrätt", "Den s.k. mellersta lagens bestämmelser om istadarätt", "Om s.k. eviga räntor i det medeltida Stockholm" och "Till frågan om skattebondens jordäganderätt under perioden 1719-89". Jan Eric Almquist (1894-1976) var rättshistoriker och professor samt son till arkivarien, bibliografen och boksamlaren Johan Axel Almquist.

2. [Bellman] NELL, JENNIE. **Vivat vår monark!** Carl Michael Bellmans panegyrik över Gustaf III 1771-1792. A.a. Halmstad, 2011. 370,(1) s. & plr & 1 cd-skiva. Opappbd med skyddsomslag. Cd-skivan i en därtill avsedd plastficka på bakre pärmens insida. ★200

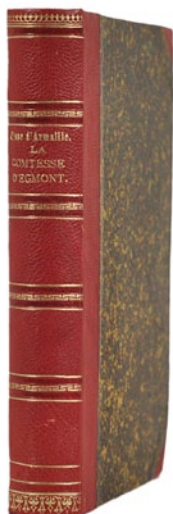
Studie av Carl Michael Bellmans hyllningsdikter till Gustaf III under regeringsåren 1771-92. Cd-skivan innehåller musikillustrationer till boken med sång av Carl Håkan Essmar och cembalospel av Wilhelm Dahllöf.

3. [Berch] SCHÜCK, H. **Ett porträtt från frihetstiden.** Carl Reinhold Berch. Sthlm, 1923. (4),234 s. Blått dekorerat oklbd med vinröd titeletikett och marmorerade snitt. Ryggen kraftigt blekt och pärmarna delvis något blekta upptill. Främre omslag medbundet. ★250

Behandlar bland annat Berchs studier i Uppsala och utomlands, intresse för numismatiken och teatern, tiden som tidningsredaktör, ambassadsekreterare i Paris och långa verksamhet vid Antikvitetskollegium samt ledamotskap i Vitterhetsakademien och Vetenskapsakademien.

4. BROBERG, J. W. **Om pesten i Stockholm 1710.** Andra upplagan. Sthlm, 1879. (4),65,(1) s. Häftad och med handskriften ryggtitel. Pappersförluster och revor upp- och nedtill på ryggen. Omslaget med revor, fläckar och smärre pappersförluster. Inlagan fin. ★450

Första upplagan utkom 1854 i form av en avhandling under J. H. Schröders presidium. Den nya upplagan utkom på grund av det intresse som väckts rörande Sveriges sista pestepidemi med anledning av ett pestutbrott i södra Ryssland. Medicinhistorikern Johan Valentin Broberg (1825-87) skriver i arbetet att pestens härjningar i Stockholm 1710 skördade uppemot 18000 människoliv.

5. [Egmont] ARMAILLÉ, (MARIE CÉLESTINE AMÉLIE) de. **La comtesse d'Egmont.** Fille du maréchal de Richelieu 1740-1773. D'après ses lettres inédites a Gustave III. Paris, 1890. Porträtt,x,305,(2) s. Obetydligt nött rött hfrbd med guldornerad rygg. Oskuren inlaga. Med Carl Jedvard Bondes formklippta exlibris och från Ericsson. ★1250

Översattes till svenska 1893. Septimanie de Vignerod du Plessis de Richelieu, grevinna d'Egmont (1740-73). Från 1760 höll grevinnan d'Egmont en av tidens förnämsta salonger i Paris som bl.a. G. Ph. Creutz och A. Roslin brukade besöka. Gustaf III besökte hennes salong 1771 och efter detta såg grevinnan honom som sin hjälte. Under ett par år brevväxlade de, tills kungen tröttnade och lät C. F. Scheffer överta korrespondensen. Grevinnan d'Egmont tog mycket illa vid sig och avled ett par månader senare i lungdot.

6. EHRENSVÄRD, C. A. **Fem dagars resa i Skåne** för att se, och hämta rörelse – och förargelse. Malmö, 1959. 47,(1) s. & 4 plr. Häftad. Medbundet skyddsomslag med mindre reva baktill. Enstaka blyertsmarkeringar och understrykningar. ★115

Trevligt utformad nyårsgåva i tvärformat från Gleerups förlag. Utgiven med en efterskrift av Algot Werin. Planscherna är ljustrycksreproduktioner av laveringar och akvareller av Ehrensvärd.

7. FEHRMAN, C. **Kyrkogårdsromantik**. Studier i engelsk och svensk 1700-talsdiktning. Lund, 1954. Front,178,(1) s. Häftad. Ouppskuren. Lite gulnat omslag och ryggen lite fuktfläckad. ★300

Skrifter utgivna av Vetenskaps-societeten i Lund 43. Samuel Triewald, Carl von Linné, J. G. Oxenstierna, Bengt Lidner och C. M. Bellman får egna kapitel och ett annat behandlar "Notiser om Young, Hervey och Gray i Sverige".

8. FERSEN, A. von. **Dagbok**. Utgiven av Alma Söderhjelm. I-IV. Sthlm, 1925-36. 447,(2) + 536,(1) + 425,(2) + 590,(1) s. Två lätt nötta och något snedlästa gröna hklbd med mörkgröna titeletiketter i skinn. De främre omslagen medbundna. Titeletiketterna lite repiga. De övre och främre snitten delvis med små fläckar. ★3000

Enda upplagan av den mest eftersökta dagboksutgåvan från svenskt 1700-tal.

9. [Forsskål] DELLNER, J. **Forsskåls filosofi**. Nyköping, 1953. Porträtt,219,(5) s. & 1 plansch. Häftad och uppskuren. Lätt nött. Bakre omslag med minimal reva i ytterkanten. ★250

10. FUNCKE, NILS. **Tryckfriheten under tryck**. Ordets makt och statsmakterna. Uddevalla, 1996. 302 s. Häftad. ★150

Består av fyra delar: "Tryckfrihetens historia", "Andra världskriget", "Tryckfriheten i dag" och "Ture Nerman".

11. [Grubbe] CULLBERG, J. **Samuel Grubbe**. En studie i transcendent religionsfilosofi. A.a. Uppsala, 1926. xxii,365 s. Häftad. Snedläst och något nött med mörknad, lite fläckig rygg. ★200

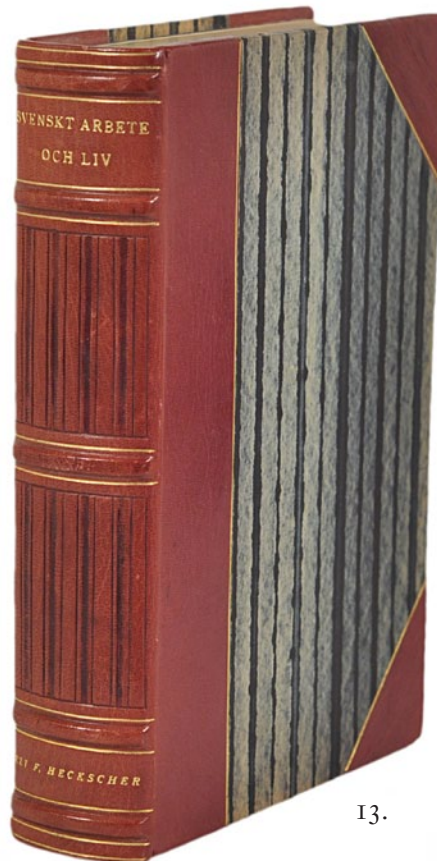
Den första större studien av Uppsalaprofessorn Samuel Grubbes (1786-1853) filosofi.

12. GYLLENBORG, G. F. **Mitt lefverne 1731-1775**. Själfbiografiska anteckningar. Med anmärkningar utgifna af Gudmund Frunck. Sthlm, 1885. viii,173,(1) s. Prydligt men något nött gråbrunt hfrbd med upphöjda bind, blindpressad rygg och marmorerade snitt. Lite nötningar vid de yttre falsarna, främst upp- och nedtill. Nötta och lite stötta pärmhörn. Inlagan delvis bruntonad. Med Erik Höglunds exlibris. ★250

Skalden Gyllenborgs på ålderdomen skrivna självbiografi är ett tidsdokument av största betydelse.

13. HECKSCHER, E. F. **Svenskt arbete och liv**, från medeltiden till nutiden. Sthlm, 1941. (4),404 s. & plr & utvikbara tabeller & kartor & rättelselapp. Elegant vinrött halvmarokängbd med upphöjda bind, rikt blindpressad och sparsamt guldornerad rygg samt övre guldsnitt (Herzog's). Omslaget medbundet. Ryggen obetydligt blekt och med minimala nötningar. Med etikett från Fritzes bokhandel. ★900

Första upplagan av detta klassiska översiktsverk.

13.

14. HJÄRNE, R. **Från det förflutna och det närvarande.** Minnen och tankar. I. Teckningar från Upsala akademi på 1830- och 40-talen. Västerås, 1879. XII, 223 s. Något nött mörkbrunt hklbd. Ett blankt omslag medbundet och med anteckningen "Inbunden av Ragna ht 1915". Inlagan delvis med små lätta lagerfläckar och en liten skada i inre marginalen i början samt förlust av nedre hörnet på s. 85-86. Med Simon Abersténs exlibris. Titelbladet med namnet Ragna och dessutom Jonas Bergs namnteckning, båda i blyerts. *275

Allt som utkom. Utifrån författarens egna minnesbilder tecknas universitets- och studentlivet i Uppsala med många personhistoriska detaljer. Rudolf Hjärne (1815-84) var född i Göteborg och kom 16 år gammal till Uppsala och studerade vid universitetet i ett kvarts sekel utan att ta examen. Han var sedan bland annat verksam som journalist och lärare samt litteraturhistoriker. Föreliggande verk har enligt "Svenskt biografiskt lexikon" "ett betydande personhistoriskt värde".

15. KNÖS, A. **Om naturlig och uppenbarad religions principer och samband.** I-II. Översättning och historisk belysning av Johan Dellner. Nyköping, (1939)-4I. 33, (1), 1-34, (2) s. Häftad. Omslaget lätt solkigt och med liten reva. Lite veckad i hörnen. *650

Separatupplaga ur Redogörelse för Högre allmänna läroverket i Nyköping läsåret 1938-1939 respektive 1940-4I. Med intressant inledning och efterord av utgivaren. Andreas Knös (1721-99) var bland annat teolog, lektor och präst. Detta är en översättning av hans latinska avhandling med titeln "De principiis et nexu religionis naturalis et revelatae", vilken framlades 1742 under Johan Ihres presidium. "Svenskt biografiskt lexikon" skriver: "Driven av ett utpräglat intellektuellt klarhetsbehov anslöt han sig till den wolffianska filosofin, som med hjälp av rationell spekulering sökte systematisera den ortodoxa uppenbarelsetron. I sin avhandling [...] behandlade han sambandet mellan naturlig o uppenbarad religion. K:s skickliga försvar i disputationen gjorde honom berömd även i utlandet. Med hänförelse o intellektuell skärpa utformade han med omständliga deduktioner ur grundläggande principer, främst motsägelselagen, läran om ett ändamålsenligt universum bestämt av den gudomligt grundade kausalordningen. Gud som alltings grund o etikens laggivare fattas av det naturliga förnuftet, o stärkt av uppenbarelsen kan förnuftet nå insikt om behovet av en gudomlig återlösare o bibelns sanning. Genom kunskap om Guds fullkomligheter

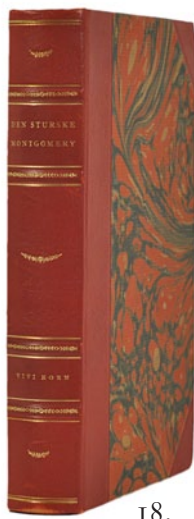
skall människan drivas till att efterbilda dessa o därigenom nå den sanna lyckan. Trots att K här velat bevisa ortodoxins sanning o omöjligheten av frälsning genom naturlig religion grundad enbart på förnuft o samvete, mötte han hårt motstånd från den teologiska fakulteten, som misströrde hans tillit till förnuftsspekulationer i trosfrågor. Med hänvisning till en bestämmelse från 1691, att ett teologiskt ämne ej finge behandlas i den filosofiska fakulteten, genomdrevs förbud mot ventilation av en andra del (44) av avhandlingen”.

16. [Linné] **The herpetological legacy of Linnaeus.** [=omslagstitel]. Morehead City, 2012. 145 s. Häftad. ★180

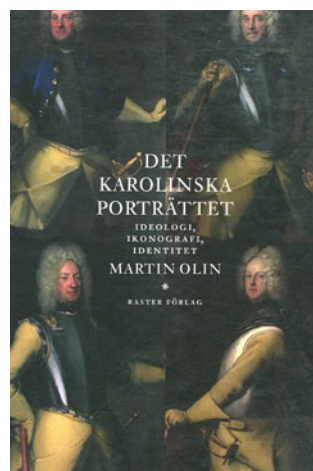
Utgiven av International society for the history and bibliography of herpetology. Illustrerad i färg och svartvitt. Innehåller uppsatserna ”Carl Linnaeus and the amphibia” av R. Wahlgren, ”Herpetological exploration in the 18th century: Spanning the globe with Linnaeus’s students” av K. Adler, ”Linnaean names and pre-Linnaean sources in herpetology” av A. M. Bauer, ”Lignum colubrinum and Radix senega - Two dissertations on snake-bite treatments published by Linnaeus in 1749” av T. Lindell, ”Linnaean names in South American herpetology” av W. E. Duellman, ”Linnaeus’s amphibians and reptiles of the new world excluding South America” av E. A. Liner, ”Looking east: Carolus Linnaeus and his herpetological species from Asia” av I. Das, ”Observation and distillation - preservation, depiction, and the perception of nature” av J. E. Simmons och J. Snider och ”Biological nomenclature from Linnaeus to the Phylocode” av K. de Queiroz.

17.

18.

19.

17. (LUNDBERG, G. W.) **Exposition les artistes Suédois en France au XVIIIe siècle.** 2e edition avec soixante illustrations. Chateau de Versailles, 15 juin - 31 août 1945. Versailles, (1945). (14),155,(1) s. & plr. Bra rött halvmarokängbd med upphöjda bind och stänkta snitt (J. Delahaut, Paris). Främre omslag medbundet. Ryggen obetydligt blekt. Gunnar W. Lundbergs eget exemplar och med dennes namnteckning samt exlibris. ★2000

18. [Montgomery] HORN,VIVI. **Den sturske Montgomery.** Kvinnotjusare, kungagunstling, statsfånge. Helsingfors, 1938. 351 s. Lätt nött och lite snedläst mörkrött ohfrbd med upphöjda bind, sparsamt guldornerad rygg och övre guldsnitt. Främre omslag medbundet. Något stött i pärmhörnen. ★350

Robert Montgomery (1737-98) var svensk militär och far till Malla Silfverstolpe. Han stod till en början högt i gunst hos Gustav III, men dömdes till döden för inblandning i Anjalaförbundets planer 1789. Han benådades och förvisades till St. Barthélemy, varifrån han frigavs 1793.

19. OLIN, M. **Det karolinska porträttet.** Ideologi, ikonografi, identitet. A.a. Verona, 2000. 306,(3) s. Häftad. ★200

Martin Olin sätter in de karolinska porträtten i ett idéhistoriskt och politiskt sammanhang. Även föreställningar om nationell identitet diskuteras och jämförelser görs med den konstnärliga situationen i Europa. Bland konstnärer som avhandlas kan nämnas David Klöcker Ehresntrahl och David von Krafft.

20. SJÖSTRAND, W. **Grunddragen av den militära undervisningens uppkomst- och utvecklingshistoria** i Sverige till år 1792. A.a. Tierp, 1941. lvi,606 s. Mörkblått hfrbd med upphöjda bind. Omslaget medbundet. Bandet obetydligt nött och titeltexten på ryggen aningen suddig. Främre omslag och efterföljande 13 blad med mindre fläck upptill. ★300

21. [Swedenborg] KANT, I. **En andeskådares drömmar**. I ljuset av metafysikens drömmar. Översättning med inledning av Efraim Briem. Lund, 1921. (4),153,(3 blanka) s. Häftad och oskuren. Lätt nött omslag som delvis är lite loss från inlagan. Något mörknad rygg med några få svaga fuktfläckar. Litet tumavtryck inledningsvis. ★250

Kants diskussion om Emanuel Swedenborgs lära utkom första gången 1766 under titeln "Träume eines Geistersehers". Detta är den första svenska översättningen.

22. [Tessin] **Nicodemus Tessin d.y.** Kunglig arkitekt och visionär. En konstbok från Nationalmuseum redigerad av Mårten Snickare. Värnamo, 2002. 239,(1) s. Opappbd med skyddomslag. ★300

Innehåll: "En arkitektkarriär i maktens följe" av Göran Lindahl, "Studier i Europa" av Börje Magnusson, "Överintendent och samlare" av Mårten Snickare och Martin Olin, "Tessin på höjden" av John Kimmich och Johan Mårtelius, "Tre kungliga slott" av Mårten Snickare, "Inredningskonst i teori och praktik" av Bo Vahlne, "Trädgårdskonsten" av Linda Henriksson, "Kyrkor och kyrkoutsmyckningar" av Martin Olin och "Det tessinska arvet" av Rebecka Millhagen.

23. [Tessin] **SNICKARE, M. Enväldets riter**. Kungliga fester och ceremonier i gestaltning av Nicodemus Tessin den yngre. A.a. Verona, 2001. 254,(1) s. Häftad. ★200

Andra tryckningen. Boken trycktes första gången 1999. Innehåll: i. Ceremoni, fest och rit. ii. Enväldet. iii. Tessin. iv. Ulrika Eleonora den äldres intåg och kröning 1680. v. Ulrika Eleonora den äldres begravning 1693. vi. Karl xi:s begravning och Karl xii:s kröning 1697. vii. Segerfesten 1701.

24. [Thomsen] **HILDEBRAND, B. C. J. Thomsen och hans lärda förbindelser i Sverige 1816-1837**. Bidrag till den nordiska forn- och hävdafor-skningens historia. I-II. Uppsala, 1937-38. (2),LXXIII,(1)521,(1) s. + IV,523-835 s. Två häftade och oskurna volymer. Lätt nötta och med något gulnade ryggar. Del II med reva på bakre omslag och med små pappersförluster i de nedre hörnen. ★200

Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens handlingar del 44:1-2. Första delen var Bengt Hildebrands doktorsavhandling. Christian Jürgensen Thomsen (1788-1865) var framför allt arkeolog och numismatiker. Bland annat formulerade han uppdelningen av forntidens kulturer i ett treperiodssystem med stenålder, bronsålder och järnålder.

25. [Wallin] **Gustavianskt**. Studier kring den gustavianska tidens kulturhistoria tillägnade Sigurd Wallin på hans femtioårsdag. Sthlm, 1932. (2),446,(1) s. & plr & 1 inklistrat rättelseblad. Något nött opappbd. Ryggen med skavmärken och några små fuktfläckar. Pärmarna med några mindre fläckar. Inledningsvis med blyertsmarkeringar i marginalerna. Gösta Bergs exemplar. ★500

Tryckt i 550 exemplar, detta är ett av de 465 subskriberade exemplaren. I redaktionen satt Gösta Berg, Anders Billow och Gösta Selling. De olika uppsatserna täcker stora delar av den gustavianska tidens kulturhistoria i vid mening, allt från Gustav IV Adolfs provinsuniform och urmakare i Åbo till gustavianska familjetraditioner och Sveriges första luftballonger. Gösta Berg har i tabula gratulatorian antecknat vilka som betalt och inte.